

Nieuwjaarspeech 2010

14 januari 2010

Commissaris van de koningin: Wim van de Donk

- Dames en heren,
Een zalig nieuwjaar. Voor u, de uwen en voor alle Brabanders.
- Welkom hier in ons mooie provinciehuis namens het provinciaal bestuur: leden van college van GS, leden van PS, griffie en ambtelijke medewerkers. Een provincie-organisatie waar muziek in zit, maar daarover straks meer.
- Het doet mij plezier dat u met zo velen gehoor hebt gegeven aan de uitnodiging om hier met ons de start van het nieuwe jaar te markeren.
- Bestuurlijke drukte....noemen ze dat in de Randstad. Wij weten wel beter.
- Het is voor mij de eerste keer dat ik als uw commissaris op deze nieuwjaarbijeenkomst mag spreken. Vorige week vrijdag had ik precies 100 dagen in dit mooie ambt achter de rug. Ik wil daar even bij stilstaan.
- De wittebroodsdagen zijn voorbij. De vele boeketten die ik bij mijn installatie in oktober kreeg, zijn uitgebloeid; de bonbons zijn op. Ik kan u namens vrouw en kinderen overigens zeggen dat we er zeer van hebben genoten: zonder iemand tekort te doen kan ik zeggen dat de chocolade uit Bergen op Zoom thuis zeer in trek was.....
- Die eerste honderd dagen hebben mij overigens gesterkt in mijn overtuiging dat ik de mooiste denkbare baan in de mooiste denkbare provincie heb.
- Toch was het in de afgelopen honderd dagen niet alleen maar rozengeur en wittebrood.
- Ik wil hier even memoreren dat een van onze Statenleden, Jacques Ermen, is overleden. Stond voor goede samenwerking: samenwerkingsdualisme.
- Ik wil vandaag ook even stilstaan bij de aardbevingsramp op Haïti die velen mensen in diepe ellende heeft gestort.
- Er was ook sprake van de nodige turbulentie.
- Tilburg. Ivo Opstelten, die er vanavond niet bij kan zijn, afscheid ook van een dierbare vriend. Lach en traan dicht bijeen.
- Gisteravond met politieregio Midden en West Brabant werd Ivo Opstelten volgehangen met onderscheidingen. Hij houdt niet alleen van Tilburg, intussen ook van Brabant.
- Turbulentie...
- Ik noem de economische crisis en het plunderen van de provinciekas door Den Haag. Provincie als bestuurslaag ter discussie, in samenhang met pleidooien om gemeenten fors op te schalen.
- Zou daar veel over willen zeggen, maar doe dat liever op een later moment.
- Beide ontwikkelingen zetten extra druk op de kerntakendiscussie (de vraag: wat moet de core business van de provincie zijn?) die wij hier in huis gaan voeren. Beide ontwikkelingen vragen ook

een nieuwe oriëntatie op de toekomst van Brabant, op de Brabantse agenda van de komende jaren.

- Ik noem ook de Q-koorts, met alle ellende, narigheid en onzekerheid voor de betrokken boeren en voor alle mensen die ziek geworden zijn door de Q-koortsbacterie.

Ik heb bij getroffen boeren aan de keukentafel gezeten en ik ben onder de indruk geraakt van de manier waarop zij en hun gezinnen met de situatie omgaan: boos, verdrietig, maar ook met zorg voor de volksgezondheid en met de moed en de veerkracht om door te gaan.

- Ik heb ook gesproken met mensen die ziek geworden zijn. Ook voor hun leven is de Q-koorts heel ingrijpend.
- Bisschop Hurkmans zei het zo treffend tijdens de Q-koortsmis op 31 december: de vraag wie er het meeste verdriet heeft, is niet te beantwoorden omdat ieders verdriet persoonlijk en oorspronkelijk is. Naar de toekomst kijken!
- Dat geldt ook voor de agrarische sector in de breedte, en voor specifieke onderdelen daarvan. Denkt u maar aan de discussie over de megastallen.
- Behalve turbulent waren er in mijn eerste 100 dagen heel veel momenten dat ik kon herademen en genieten van Brabantse warmte en cultuur.
- Hariet Laurey: Op weg naar Brabant wordt de wereld warmer.
- In mijn rol als voorzitter van Provinciale Staten werk ik samen met enthousiaste en betrokken volksvertegenwoordigers. We staan samen voor belangrijke afwegingen, en ik heb daar met deze Staten alle vertrouwen in.
- Ik heb feestelijk gegeten met een aantal Brabanders die kandidaat waren voor de eretitel Brabander van het Jaar. Een mooi initiatief van Omroep Brabant. Brabanders kunnen aangeven wie zij in aanmerking willen brengen voor die titel, er verschijnen filmpjes over de kandidaten op de site van Omroep Brabant en vervolgens kunnen alle Brabanders hun stem uitbrengen om mee te bepalen wie Brabander van het Jaar wordt.
- Met die kandidaten zat ik aan tafel en aan mij de eer bekend te maken wie 2010 mocht beginnen als Brabander van het Jaar 2009. Het was een fantastische avond met mensen die zich met de grootst mogelijke vanzelfsprekendheid inzetten voor hun naasten, voor demente ouderen, voor hun dorp, voor hun voetbalclub.
- Die avond werd de stelling uit het recente Jaarboek 2010 van het PON dat er niets mis is met de sociale cohesie in Brabant bewezen waar ik bij zat.
- Dat geldt eigenlijk ook voor de bijeenkomst in het provinciehuis op een woensdagavond in december.
- De ministers Klink en Verburg hadden laat in de middag te kennen gegeven dat zij de die dag aangekondigde Q-koortsmaatregelen graag in Brabant wilden komen toelichten. Betrokken boeren, burgemeesters, ziekenhuisdirecteuren, patiënten, vertegenwoordigers van de GGD, mensen uit de wereld van natuur en milieu kwamen op stel en sprong naar het provinciehuis, wachtten vervolgens geduldig een uur op de ministers die in het verkeer vastzaten, lieten hen uitspreken en reageerden op een manier waar de betrokkenheid van afspatte. Men was echt met elkaar in gesprek!

- Hetzelfde gebeurde tijdens het theedrinken in het bisschoppelijk paleis na de Q-koortsmis. Dat is niet vanzelfsprekend, dat is geweldig, hartverwarmend Brabants.
- Nog twee andere hoogtepunten wil ik u noemen: de overvolle kerstsamenzang hier in deze hal en het fantastische optreden van het Brabants Orkest, ook weer voor een afgeladen hal, waarvan de Brabanders de speellijst hadden bepaald.
- Samen genieten van cultuur, van zang en muziek: Brabanders komen er hun huis voor uit.
- De mooiste baan in de mooiste provincie. En om dat laatste gaat het natuurlijk. Het gaat niet om mij, het gaat om Brabant, de Brabanders en de toekomst.
- Hoe houden we Brabant mooi, leefbaar, bereikbaar, economische sterk, sociaal en saamhorig? Wat moet er dan op de agenda?
- Samen met de Staten en onze partners in Brabant werken we hard aan het opstellen van die agenda, de agenda voor Brabant. Hoe moet onze provincie er na de crisis uitzien, wat moet er gebeuren om een duurzame en dynamische toekomst voor Brabant te realiseren?
- Het is tijd de visie 2015, vastgelegd in wat is gaan heten 'het blauwe boek van Houben' te herijken. De droom te monteren, zei ik in mijn installatierede.
- Maar terwijl wij denken en praten dringt de agenda voor Brabant zich aan ons op in allerlei ontwikkelingen. Er lijkt niet veel ruimte om te dromen: de economische crisis, de bezuinigingen in het Provinciefonds, de discussie over de rol en functie van de provincie als middenbestuur, de bezuinigingen van het Rijk in het algemeen die ook gevolgen hebben voor de investeringsagenda die wij met het Rijk hebben afgesproken, de noodzaak van het leefbaar houden van onze kleine kernen, de urgentie van het op peil brengen van de bereikbaarheid.
- En meer in het sociale vlak: de ontgroening en vergrijzing, de toenemende eenzaamheid in onze samenleving.
- Ik heb sterk het gevoel dat we op een keerpunt staan, op de rand van een breukvlak balanceren, in een transitie zitten. De economische crisis markeert en versterkt dat. Cruciaal is de vraag: hoe gaan we ermee om? Gaat iedereen in Nederland bij de eerste de beste economische opleving gewoon verder als vanouds? Alsof er niets is gebeurd? Weer potverteren? Ecologisch graaien?
- Of durven we een fundamentele herbezinning aan? Never waste a good crisis. We moeten nu agenderen wat morgen belangrijk is. Kiezen voor slimme en dus duurzame groei. Daar moet het over gaan in de gesprekken over de agenda voor Brabant.
- Die voeren wij dan ook niet in de beslotenheid van het provinciehuis, met deuren en ramen dicht. Wij voeren die gesprekken met Brabant. Met mensen uit de praktijk van alledag die vaak precies weten waar het om draait, waar en waarom het stagneert, waar het beter kan en moet, boordevol ideeën en initiatieven. Of het nu gaat om ondernemers, om onderwijzers, om werkers in de gezondheidszorg, om boeren, om ambachtslieden, onderzoekers en wetenschappers.
- Met hen gaan ik en leden van GS en PS aan tafel. Letterlijk. Daar voor de vitrine staat de Brabanttafel, speciaal ontworpen voor gesprekken over de agenda van Brabant. U gaat het merken de komende maanden. U wordt aan tafel gevraagd om mee te praten over de agenda van Brabant, over een visie op de grote opgaven waarvoor wij staan. Die agenda moet wat mij betreft een plaats krijgen in het volgende bestuursakkoord.

- Ik verwacht er veel van, van deze Brabantse manier van beleidsontwikkeling. Voor mij is het vanzelfsprekend dat een bestuurslaag als de provincie de regierol neemt om mensen bij elkaar te brengen, om alle initiatieven en ideeën om het beter te doen meer zichtbaar te maken, te stimuleren en, waar nodig, los te trekken.
- De provincie als oliemannetje, het belang en de voortgang van het geheel in de gaten houden. Daar ligt de kracht van de provincie. De meerwaarde.
- Daarom maak ik me zorgen over de discussies over de rol van het middenbestuur die de kop weer hebben opgestoken.
- We moeten naar vier landsdelen. Ik moet er niet aan denken. Het is me te makkelijk om schouderophalend op die discussies te reageren: ach, die discussie komt en gaat; waait wel weer over. Ik ben er niet zo zeker van.
- Discussie over rol middenbestuur is goed, maar niet met een in de Randstad ontworpen heggenschaar in de hand. Er moet rekening worden gehouden met de unieke situatie en de culturele identiteit van verschillende landsdelen. Wat voor de Randstad het ei van Columbus is, kan voor Brabant de dood in de pot zijn.
- En dan denk ik aan Brabant... Brabant heeft een ideale schaal, er functioneren regionale samenwerkingsverbanden die op vele terreinen een multiplier effect van jewelste hebben.
- Vorige week was ik op kennismakingsbezoek in West-Brabant. Daar werken 19 gemeenten samen en ontketenen een geweldige dynamiek, en niet alleen op het gebied van logistiek.
- Dat geldt ook voor de samenwerking tussen de vijf grote Brabantse steden in BrabantStad. Die blijft niet beperkt tot een gezamenlijke lobby richting Den Haag.
- BrabantStad 3.0 richt zich ook op samenwerking met grote stadsregio's in Nederland en over de grens. En daar gaat het niet alleen om economie en innovatie.
- Samen heeft men zich kandidaat gesteld voor Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. Als dat lukt, als we die titel binnenhalen, is dat prachtig.
- Maar het traject erheen is op zichzelf al meer dan de moeite waard. Het zet de cultuur van Brabant op de kaart, van carnaval tot kunst, van worstenbroodjes tot design. En de kandidaatsstelling is een impuls voor de Brabantse cultuur. Ik droom van het zestigjarige Brabants Orkest dat speelt op alle pleinen van Brabant. Ik denk aan de in Brabant samengebrachte initiatieven rond Vincent van Gogh. Er zijn prachtige plannen met en rond de Sint Jan in den Bosch. Die moeten natuurlijk voor 2018 klaar zijn. Het geldt dat daar voor nodig is, dat brengen we toch zeker met zijn allen wel op!
- Hare Majesteit zei het in haar kersttoespraak: we hebben een beetje meer 'wij' nodig. Ieder mens heeft behoefte aan verbinding met anderen. Voor de vorming van de eigen identiteit, voor het scherpen van de geest, ter inspiratie, voor het uitwerken van wat nodig is voor morgen. Laten we beginnen.
- Ik laat de aftrap graag aan het koor van de provincie: Koorbusiness o.l.v. Elise Zijlstra. Zij zingen een lied, geschreven door Maria Jenniskens. Het gaat over het Brabant waar het ons om begonnen is.